

СТАНОВИЩЕ

По процедурата за присъждане на образователна и научна степен „доктор” на редовната докторантка по Стилистика на руския език ЕЛЕНА ИГОРЕВНА МЕСНЯНКИНА, Софийски университет „Св. Климент Охридски”, Факултет по Славянски филологии, Катедра „Руски език”; научна специалност: 2.1 Филология – Славянски езици /Стилистика на руския език/.

От проф. дфн Тотка Маркова СТОЕВА

Дисертационният труд е на тема „Стилистична и социокултурна типизация на каламбура в руската и българската преса”; текстът е написан на руски език.

Изложението на настоящото становище е съгласувано с основните положения в ЗРАСРБ, а именно:

а/ актуалност на разработваните научни проблеми

Дисертационният труд тематически отговаря на актуалните проблеми, свързани с реализацията на различните форми на езиковата игра и по-конкретно – на каламбура в руския и българския периодичен печат. Употребата на каламбура от журналистите в съвременната преса е в синхрон с новите тенденции за демократизация на езика, разрушаване на шаблоните и забраните, за по-рационално използване на нови експресивни средства на въздействие върху общественото съзнание и култура на мислене. Задълбоченото изследване на каламбуризацията в езика е в съгласие с по-задълбоченото изучаване на публицистичния стил.

б/ познаване на съвременното състояние на проблемите и на литературата по въпроса

Дисертантката демонстрира достатъчна начетеност и коректност при излагане на съвременните лингвистични концепции, съотнесени с целите на изследването. Без да избягва полемиката по спорните въпроси при определянето на понятието „каламбур” и функциите му в езика, авторката приема за изходни положенията, представени в трудовете на водещи руски и български лингвисти – изследователи на езиковата игра, като Т.А. Гридина, В.З. Санников, Л. Цонева и др.. В списъка на литературата са представени общо над 150 заглавия, в т. ч. почти половината са публикации след 2000-2010 г. Предвид на това, че руският език е водещ, повечето заглавия са на руски език; според авторката, руската преса е по-богата на каламбурни реализации и руските лингвисти са по-пристрастни към изследването на тази разновидност на езиковата игра.

в/ адекватност на избраните методики

Този аспект е отразен в разработката на отделните части на дисертацията чрез последователна съпоставка на реализацията на структурно-семантичните характеристики на каламбура в съвременната руска и българска преса; събран и

систематизиран е емпиричен материал, интерпретиран от дисертантката през призмата на стилистична и социокултурна типизация на каламбурните единици.

г/ значимост на научните приноси, изложени в дисертацията, апробация на резултатите

Приемаме изцяло в приложената в автореферата „Справка за приносите на дисертационния труд”, като извеждаме следните приносни моменти:

- Изследването е първо по рода си достатъчно пълно съпоставително проучване на структурно-семантичните, стилистичните и социокултурни характеристики на каламбура в руския и българския периодичен печат;

- Използван е рационален подход за типологична класификация на каламбурните структури в „качествената” руска и българска преса с оглед на стилистичните и социокултурните параметри на реализацията им;

- Изведени са някои статистически данни за тематичните и лексикални предпочитания и честота на употреба на каламбура от руските и българските журналисти;

- Селекциониран и типографски безупречно оформен е богат материал от каламбурни реализации в двата езика, който може да бъде използван както за целите на по-нататъшни изследвания, така и за цели от лингводидактичен характер.

Апробацията на дисертационния труд се изразява в отпечатване на 6 публикации, в т. ч. 2 под печат, цитирани в автореферата.

д/ характеристика на публикациите по дисертацията, цитати

Към документацията не са приложени копия о цялостните текстове на публикациите и според заглавията те непосредствено са свързани с темата на дисертационното изследване. Данни за цитирания на трудовете не се привеждат.

е/ личният принос на дисертанта

Личният принос на дисертантката свързваме с характеристиките, дадени от нас в предходните точки – „г” и „д”.

ж/ критични бележки на рецензента по структурата, съдържанието и оформянето на дисертацията и автореферата

Структурата на дисертацията и автореферата към нея оценяваме като издържана в духа на едно добро дисертационно изследване: представени и надлежно разработени са: увод, четири глави, заключение, библиография и четири приложения. По отношение на съдържателната страна на дисертационния труд споделяме следните критични забележки:

- Четирите изследователски части са с общ обем 163 страници, от които глава 2. „Структурно-семантични типове каламбури и техните стилистични функции в текстовете на съвременните руски и български СМИ” превъзхожда по обем останалите; тя е добре структурирана и коректно разработена като основополагаща; смятаме, че в заглавието следва да се маркира този аспект от изследването на дисертантката, например – „Структурно-семантична, стилистична и социокултурна типизация на каламбура ...; това по-целенасочено ще ориентира ползвателите на труда за проблемите при проучването на каламбура;

- Определена некоректност визираме в използването в заглавието на термина „типизация”, вместо зафиксирания в нормативните лингвистични речници „типология”, който може да означава „тип за езика”, така и „тип в езика” – класификация на езиковите единици въз основа на общността им по определени признаци /ЛЭС 1990: 512 и др./; „типизация” според В. Радева се използва при „определяне на отделни типове в художествена творба” /Радева 2012: 647/;

- По-последователно в изследването на каламбурните структури би следвало да се отчита и декларира връзката на каламбура с другите разновидности на езиковата игра, още повече, че в анализиранияте реализации често се използва играта с графика;

- В автореферата би трябвало да намери място представянето на четирите приложения – таблици, които съдържат полезна информация за източниците на ексцерпирания материал, за характера на използваната лексика, за социокултурната и експресивно-стилистична окраска на отделните каламбурни единици и др..

Техническото оформление на дисертацията отговаря на критериите за отпечатване на научно-изследователски текст – с курсиви, петити, коректно подредени и редактирани параграфи на отделните глави.

Посочените по-горе критични бележки не влияят на нашата обща положителна оценка на дисертационното изследване на Е. Меснянкина.

з/ заключение

Предлагаме на уважаемото жури да гласува за присъждането на ЕЛЕНА ИГОРЕВНА МЕСНЯНКИНА образователната и научна степен „ДОКТОР”, като даваме нашия категоричен вот – „ДА”.

31 юли 2015 г.

Изготвил становището:

/проф. дфн Тотка Маркова СТОЕВА/